

Ekonomipolitiskt råd: Nästa regering behöver en trovärdig plan för skattepolitisk anpassning och för att bekämpa klimatförändringarna

Covid-19-pandemin och den aktuella krisen har visat hur viktigt det är att regeringen klarar av att stimulera ekonomin. Med hänsyn till det långvariga underskottet i de offentliga finanserna bör den nya regeringens mandatperiod inledas med en trovärdig plan för skattepolitisk anpassning. Den allt stramare klimatpolitiken runtom i EU kommer även att påverka Finland.

Kriget i Ukraina har lett Europa in i en energikris, vilket har resulterat i en allmän prishöjning. På grund av denna utveckling har utsikterna för ekonomisk tillväxt i Finland 2022–23 i hög grad reviderats neråt.

Mer riktade åtgärder ska mildra effekterna av kriser

Ytterligare investeringar i försvar och andra säkerhetsrelaterade enheter har sannolikt varit helt nödvändiga, medan andra åtgärder som var avsedda att förstärka köpkraften – som den tillfälliga sänkningen av moms på el – inte har varit det. Det finns ett behov av att stödja allvarligt drabbade hushåll. Det är dock inte möjligt att permanent kompensera alla hushåll och företag för utebliven vinst eller minskad disponibel inkomst.

Stimulanspolitiska åtgärder är inte särskilt väl lämpade för att hantera negativa utbudschocker som den aktuella krisen. Genom att öka den aggregerade efterfrågan i tider med bristande utbud kan stimulanspolitiska åtgärder ytterligare spåda på inflationen. I allmänhet borde hittills obefintliga politiska instrument som tillåter riktade, inkomstbaserade engångsutbetalningar, ha arbetats fram och gjorts tillgängliga för politiskt beslutsfattande om lättnadsåtgärder.

Med hänsyn till det långvariga underskottet i de offentliga finanserna borde en del av de ytterligare investeringarna ha finansierats genom sänkta offentliga utgifter någon annanstans, eller genom skatteökningar. Skatteökningar kan uppnås exempelvis genom att avbryta program med sänkta momssatser för specifika varor, genom att höja skatten på egendom och genom att reformera utdelningsskatten för icke börsnoterade företag.

Den nya regeringens mandatperiod bör inledas med en trovärdig plan för skattepolitisk anpassning

Med tanke på hur stort Finlands aktuella underskott är bör en gradvis och ihållande anpassning genomföras. Målsättningen bör vara en årlig skattepolitisk anpassning i storleken 0,4–0,6 procent av BNP under två mandatperioder, vilket skulle få den offentliga skuldkvoten att börja sjunka.

Det är viktigt att ett finanspolitiskt utrymme framtidssäkras eftersom Finland sannolikt kommer att behöva gå igenom negativa ekonomiska chocker under en längre tidsperiod. Om de ekonomiska förhållandena inte är helt ofördelaktiga under 2024 bör

man inleda med stora, tidiga anpassningar snarare än att skjuta upp konsolideringen till slutet av nästa mandatperiod.

Storleken på konsolideringen kräver åtgärder både vad gäller utgifter och intäkter. Rådet föreslår inrättandet av en kommitté som ska utvärdera hur skatteändringar och prioriteringar i de offentliga utgifterna kan bidra till den nödvändiga konsolideringen, samtidigt som den finska ekonomins framtida utveckling säkras.

Sysselsättningsmålen har uppnåtts, men än går det inte att avgöra vilka effekterna av regeringens egna åtgärder är

Den nuvarande regeringens sysselsättningsmål nåddes i praktiken redan 2022. Den snabba återhämtningen på arbetsmarknaden liknar den som andra EU-länder upplevt efter pandemin. De goda ekonomiska resultaten verkar vara en avgörande faktor för att förklara de stigande sysselsättningssiffrorna.

2017 års pensionsreform har haft en kraftig positiv effekt på sysselsättningen de senaste åren. På samma sätt kommer en del av de viktiga åtgärder som den nuvarande regeringen beslutar om att få effekt först om några år. Att sysselsättningsmålen uppnås garanterar dock inte att de förväntade positiva skatteeffekterna uppnås.

Antalet lediga jobb började öka kraftigt 2021 och många arbetsgivare har vittnat om svårigheter att hitta personal. Pandemin kan leda till tillfälliga problem. I vissa fall kan begränsade arbetstimmar eller låg lön förklara anställningsproblemen. I vissa sektorer kan för små ursprungliga antagningar i utbildningssystemet vara orsaken. Botemedlen måste reflektera de olika orsakerna till problem med bristande eller felfördelad arbetskraft.

Den allt stramare klimatpolitiken runtom i EU kommer att påverka Finland

Finland strävar efter att bli koldioxidneutralt till 2035, vilket är ett mer ambitiöst mål än EU:s gemensamma mål. De senaste åren har de rapporterade offentliga utgifterna och investeringarna mot den gröna omställningen varit betydande i Finland. Förhandsutvärderingar av utsläppsminskningar och faktiska politiska åtgärder saknas dock än så länge. Miljöpolitiska åtgärder inom jordbruket har inte resulterat i några minskningar i växthusgasutsläpp. Skogsbruks- och markanvändningspolitiken har bidragit till kollapsande kolsänkor. Antalet patent i miljörelaterad teknik har sjunkit under det senaste årtiondet.

Utöver att förlita sig på kolsänkor har de finska klimat- och energistrategierna byggts på en förväntad ökning av billig elektricitet med låga koldioxidutsläpp. Enligt "Fit for 55"-reformen förväntas kostnaden för koldioxidutsläpp öka. Vi har ännu inte sett de ekonomiska effekterna av detta, och inte heller utfasningen av gratistilldelning av utsläppsrätter och andra subventioner.

Finland behöver en trovärdig plan för att stävja klimatförändringarna. Beskattningen av transporter bör reformeras för att förbättra incitamenten att minska utsläppen och snabba på elektrifieringen av transportsektorn. Det finns ett behov av investeringar i

infrastruktur inom energisektorn. Privata investeringar bör uppmuntras genom koldioxidrelaterad prissättning, reglering och beskattning. Vi behöver också ta itu med de effekter som utfasningen av fossila bränslen har på inkomstfördelningen. Utbetalningar av klumpsummor utan snedvridande effekt bör prioriteras för att göra kolprisreformerna mer rättvisa och till fördel för den fattigare delen av befolkningen.

Rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken inrättades 2014 för oberoende utvärdering av mål och metoder i den ekonomiska politiken. Målet för rådet är att förbättra kvaliteten på beredningen och beslutsfattandet i ekonomipolitiska frågor och komma med oberoende perspektiv på diskussionen om den ekonomiska politiken utifrån forskningsresultat. Rådet ger varje år ut en utvärdering av den ekonomiska politiken. Dessutom publicerar rådet bakgrundsrapporter om olika ekonomipolitiska teman.

[Hela rapporten finns publicerad på rådets webbplats.](#)

Mer information

Ordförande Jouko Vilmunen (jouko.vilmunen@utu.fi)

Vice ordförande Jukka Pirttilä (jukka.pirttila@helsinki.fi)

Generalsekreterare Anni Huhtala (anni.huhtala@vatt.fi, puh. +358 29 551 9414)